

ISTRAŽIVANJE O DIGITALNOJ TRANSFORMACIJI ZDRAVSTVA

U sklopu ovog preglednog istraživanja Predraga Bejakovića s Instituta za javne financije, objavljeni su znanstveni radovi (poglavlja u knjizi) koja su prošli međunarodnu recenziju

1 Bejaković, Predrag

[The tale of 4 countries: moral aspects of public policy through the relationship between population health and economic development](#) // **Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina; Škare, Marinko; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.).
New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 445-486**

U radu se razmatra važnost djelotvornog sustava zdravstvene zaštite s posebnim naglaskom na primjenu moderne digitalne medicine na temelju primjera 4 razvijene zemlje: Japanu, Južnoj Koreji, Velikoj Britaniji i SAD-u. Dobro zdravlje jedan je od najvažnijih čimbenika zapošljivosti i kvalitete života jer omogućuje puno sudjelovanje u društvu. Zdravlje se može očuvati i unaprijediti, a mnoge bolesti izliječiti i/ili umanjiti njihove štetne posljedice. Izdaci za zdravstveni sustav važan su čimbenik u pružanju učinkovite zdravstvene zaštite, ali veliki izdaci sami po sebi nisu jamstvo učinkovitog i pristupačnog pružanja zdravstvene zaštite. Općenito zdravlje se poboljšava u sve četiri promatrane zemlje, a očekivani životni vijek se približava, s većim dobicima u onim zemljama koje su u početku imale niže razine očekivanog životnog vijeka, posebno u Južnoj Koreji. Međutim, detaljna analiza daje složeniju sliku. SAD je *outlier* (odstupa od obrasca), ne ostvaruje optimalne rezultate u zdravstvu i stoga zaostaju u različitim zdravstvenim pokazateljima.

2 Kordić, Lana; Mrnjavac, Željko; Bejaković, Predrag

[Private investment in health](#) // **Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina ; Škare, Marinko ; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.).
New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 399-410**

Zdravstvena infrastruktura predstavlja gospodarski, tehnički i institucionalni temelj razvijenog (složenog) sustava koji podržava nacionalne i međunarodne gospodarske i društvene aktivnosti. U usporedbi s gospodarskim aktivnostima, priroda odlučivanja, tržišni mehanizam te stupanj i oblik državne intervencije bitno su drugačiji unutar sustava infrastrukturnog poslovanja. Kao opći inputi

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

(ulazni čimbenici), infrastrukturni poslovi su preduvjeti za skladan gospodarski razvoj svake zemlje. Tijekom proteklih desetljeća taj je razvoj bio ugrožen izazovima s kojima se suočavaju zdravstveni sustavi diljem svijeta. Ovi izazovi povezani su s rastućom potražnjom za prediktivnom, preventivnom, personaliziranom i participativnom skrbi, uz istovremeni otpor povećanju rashoda za javno zdravstvo. Konkretno, u zdravstvenim sustavima europskih tranzicijskih zemalja svjedočimo sve većem angažmanu privatnih pružatelja zdravstvenih usluga, djelomično usmjerenom na premošćivanje navedenog jaza. Međutim, još uvijek se raspravlja o održivosti, pravednosti i učinkovitosti zdravstvenih sustava. Kako bi se pristupilo različitim načinima pružanja zdravstvenih usluga i kako bi privatni pružatelji na najbolji način pridonijeli učinkovitosti zdravstvenog sustava, potrebno je kontinuirano proširivati i poboljšavati znanja o javno-privatnim partnerstvima usmjerena na pružanje specifičnih zdravstvenih usluga. Stoga je u ovom poglavlju cilj sistematizirati različite načine angažmana privatnog sektora u izgradnji potrebne infrastrukture, odnosno pružanju zdravstvenih usluga.

3. Bejaković, Predrag

[The characteristics and importance of health literacy](#) // **Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina; Škare, Marinko; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.). New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 447-463**

U svijetu postoji ozbiljan jaz između raspoloživih vještina osoba i zahtjeva za zdravstvenom pismenošću. Cilj rada je objasniti relativno zanemarenu problematiku zdravstvene pismenosti s posebnom namjerom da se predlože mjere poboljšanja. Diljem svijeta milijuni odraslih, osobito onih s niskom razinom opće pismenosti ili onih koji su zbunjeni zdravstvenim problemima, ne mogu razumjeti složene tekstove i materijale koji se odnose na zdravlje. Nadalje, pacijent se može sramiti otvoreno priznati da ima ozbiljnih problema u razumijevanju zdravstvenih informacija. Zdravstvena pismenost relativno je novi, ali sve značajniji alat sustava javnog zdravstva diljem svijeta. Njegova glavna vrijednost je sveobuhvatnost koja povezuje zdravstvene i medicinske stručnjake sa stručnjacima u obrazovanju te stvara mogućnost pristupačnog, razumljivog i učinkovitog pružanja složenih zdravstvenih informacija pacijentima i široj javnosti. Kao mjera poboljšanja korisno je da zdravstveni programi uzmu u obzir i mogućnosti poboljšanja zdravstvene pismenosti. U postizanju željenog visokokvalitetnog prijenosa zdravstvenih informacija postoje mnoge dopunske

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

metode poput telezdravstva (i/ili telemedicine), digitalne pismenosti i unapređenja pristupa zdravstvenim informacijama.

4. Smolić, Šime; Bejaković, Predrag

Health and socioeconomic aspects of population aging: role of personalized medicine // Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina; Škare, Marinko ; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.). New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 151-164.

Brzo starenje stanovništva stavlja mnoge razvijene zemlje pred izazove povezane s fiskalnom održivošću. Posebno su pogođene europske zemlje, odnosno već 2020. udio osoba u dobi od 65 i više godina bio je iznad 20 posto u 19 zemalja. Promjena obrazaca bolesti zbog starenja stanovništva preoblikovat će pružanje zdravstvenih usluga i zdravstvenih sustava. Ključno je pitanje hoće li starenje stanovništva teći paralelno s produljenjem godina života provedenih u dobrom zdravlju ili ćemo svjedočiti povećanom morbiditetnom razdoblju u starijoj dobi. Podaci studije SHARE otkrivaju snažnu povezanost između zdravstvenog stanja u dobi i korištenja zdravstvene skrbi, podupirući tako našu zabrinutost u vezi sa starenjem stanovništva i sposobnošću zdravstvenih sustava da održe buduću potražnju.

5. Bejaković, Predrag; Pržiklas Družeta, Romina; Škare, Marinko

Social Implications of 'P5' Medicine // Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina ; Škare, Marinko ; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.). New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 125-150

Napredak suvremene medicine naglasio je temeljno pitanje prioriteta društvenog razvoja. Pri raspodjeli ograničenih resursa zdravstvene zaštite, donositelji odluka trebali bi uzeti u obzir mnoštvo čimbenika i primijeniti nekoliko često suprotstavljenih kriterija odlučivanja od kojih su najistaknutiji pravednost, dostupnost i učinkovitost pružanja zdravstvenih usluga. Cilj ovog poglavlja je pružiti pregled društvenih implikacija medicinskog pristupa 'P5', s naglaskom na ukupni gubitak faktorske produktivnosti. Kako bi se dosegla željena razina trajnog poboljšanja zdravstvenog standarda, treba ju promatrati kao nužan preduvjet uspješnog međusobnog povezivanja znanosti, tehnologije i molekularne biologije u cilju korjenite promjene načina razmišljanja i reorganizaciju modela upravljanja zdravljem u 21. stoljeću.

6. Bejaković, Predrag; Škare, Marinko; Pržiklas Družeta, Romina
[The evolving burden of disease – long term implications for economic development and health consciousness](#) // **Novel perspectives in economics of personalized medicine and healthcare systems / Pržiklas Družeta, Romina; Škare, Marinko; Kraljević Pavelić, Sandra (ur.). New York: Nova Science Publishers, Inc., 2022. str. 3-24**

U članku se proučava važnost zdravlja kao nužnog preduvjet za dobrobit pojedinca i presudnog čimbenika za prosperitetno i produktivno društvo. Loše zdravlje uvjetuje gubitke u individualnoj korisnosti ili društvenoj dobrobiti, koji mogu biti izravni - jer osobe više vole biti zdrave nego bolesne - i neizravni, smanjenjem zadovoljstva ili korisnosti povezanih s potrošnjom dobara i usluga koje nisu povezane sa zdravljem. Zemlje diljem svijeta suočene su s dvostrukim teretom bolesti, što stvara ekonomske gubitke koji proizlaze iz brige i troškova vezanih uz bolest i invaliditet te narušenu produktivnost. Cilj rada je procijeniti utjecaj opterećenja bolesti na gospodarski razvoj. Provedeno empirijsko istraživanje temeljeno je na panel vektorskom autoregresijskom modelu u razdoblju od 1970. do 2019. za odabranih osamnaest zemalja OECD-a. Analiza pokazuje da prvenstveno zbog gubitka produktivnosti, teret bolesti ima ozbiljan i dugotrajno nepovoljan utjecaj na gospodarski razvoj. Zaključuje se kako suvremena digitalna tehnologija i drugi oblici prevencije, ozdravljenja i njege mogu biti od velike koristi u poticanju osobnog i društvenog blagostanja.

Uz Projekt objavljen je i stručni rad ***Mjere za unapređenje digitalne pismenosti u članicama EU-a // Radno pravo, 24 (2022), 2; 57-62***

U radu se pojašnjava kako su digitalne vještine, posebno digitalna pismenost, važan čimbenik društveno-gospodarskog razvoja i zapošljivosti radne snage. Bez odgovarajuće digitalne pismenosti nije moguće sudjelovati u gospodarstvu i digitalnom društvu, posebno imajući u vidu digitalnu transformaciju koju svijet rada doživljava u sadržaju i organizaciji rada. Osim radnog okruženja, to utječe i na način na koji ljudi žive i komuniciraju. Članak sadrži pregled aktivnosti na nacionalnoj razini na poboljšanje digitalne pismenosti. Višestruki učinci digitalizacije na tržište rada i zapošljavanje međusobno su povezivani sa snažnim međusobnim utjecajem zahvaljujući kojem jačaju. U mnogim zemljama digitalizacija gospodarstva uzrokuje polarizaciju tržišta rada. S jedne strane, digitalizacija je omogućila značajan porast potražnje za visokokvalificiranim osobama koje imaju kognitivne i digitalne vještine kao i tehničko znanje za uspješno izvršavanje različitih zadataka i procesa koje zahtijevana nova

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

tehnologija. S druge strane, došlo je do značajnog smanjenja potražnje za osobama niže i srednje obrazovne i kvalifikacijske razine.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

